

Procedura postępowania
w przypadku stwierdzenia stosowania cyberprzemocy
w Szkole Podstawowej Nr 27 w Toruniu

Dokument został opracowany w ramach prac Departamentu Wychowania i Kształcenia Integracyjnego Ministerstwa Edukacji Narodowej jako zbiór rekomendacji i wytycznych dla dyrektorów szkół i organów prowadzących szkoły, do realizacji począwszy od września 2017r.

Departament Wychowania i Kształcenia Integracyjnego

00-918 Warszawa, al. J. Ch., Szucha 25

Dyrektor: Joanna Wilewska

tel.: (22) 34 74 228

e-mail: Sekretariat.DWKI@men.gov.pl

**Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia stosowania cyberprzemocy
w Szkole Podstawowej nr 27 w Toruniu**

Cyberprzemoc – przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, głównie Internetu oraz telefonów komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci. Rodzaj zagrożenia publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

Podjęcie działań interwencyjnych:

1. Przypadek cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (innego ucznia, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzice, rodzeństwo, przyjaciele). W każdym przypadku, osoba, do której trafi zgłoszenie, powinna ze spokojem wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie. Podziękować za zaufanie i zgłoszenie tej sprawy.
2. Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora.
3. W każdej sytuacji w trakcie ustalania okoliczności trzeba ustalić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość /powtarzalność). Realizując procedurę należy unikać działań, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np.: wywoływanie uczniów z lekcji, konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara, wytykanie palcami, etc. Trzeba dokonać oceny, czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np. niezbyt udanym żartem (wtedy trzeba podjąć działania profilaktyczne mające na celu niedopuszczenie do eskalacji tego typu zachowań w stronę cyberprzemocy).
4. Szkoła podejmuje działania mające na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy.

5. Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej roku 18 życia (art. 202. §. 3 KK).

6. Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien przeprowadzić z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym na ustaleniu przyczyn), a także próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej oraz zadośćuczynienia ofiarom cyberprzemocy.

7. Wychowawca klasy lub pedagog informuje rodziców sprawcy o czynie, którego się dopuścił (w formie przyjętej przez szkołę). Powinni oni zostać poinformowani o zdarzeniu, zapoznani z materiałami oraz decyzją na temat dalszego postępowania ze sprawcą (np. na temat sankcji). Warto, aby rodzice współpracowali ze szkołą w zakresie rozwiązywania sytuacji kryzysowej, aby stali się jej sojusznikami a nie przeciwnikami. Rodzice sprawcy powinni również zostać poinformowani, że rodzice ofiary mają prawo zgłosić sprawę na Policję. Jeśli sprawca pochodzi spoza szkoły, należy zapewnić bezpieczeństwo ofierze i poinformować ją (jej rodziców) o przysługujących jej prawach (np. zgłoszenie popełnienie przestępstwa na Policję). Jeśli sprawca jest z innej szkoły, należy rozważyć nawiązanie współpracy między placówkami i wspólne rozwiązanie kryzysowej sytuacji.

8. Należy zadbać o to, żeby osoba reprezentująca szkołę (pedagog, wychowawca) ograniczała się do podjęcia interwencji, a nie wymierzała karę. Decyzję o tym, jaką karę wymierzyć sprawcy, powinna podejmować rada pedagogiczna (po poznaniu wszystkich okoliczności zdarzenia), a przekazywać dyrektor szkoły. Ważne jest zatem oddzielenie osoby pedagoga, nawiązującego relację z uczniem, od organu wymierzającego karę.

9. Wobec sprawcy cyberprzemocy szkoła stosuje kary zawarte w statucie szkoły, takie same, jak w przypadku każdego rodzaju przemocy.

Dodatkowo uczeń-sprawca może mieć czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni multimedialnej w czasie wolnym lub przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych (zgodnie z regulaminem korzystania z telefonów komórkowych lub innych urządzeń elektronicznych).

Podejmując decyzję o rodzaju kary należy wziąć pod uwagę:

- **rozmiar i rangę szkody** — czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z sieci, itp.;
- **czas trwania prześladowania** —czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
- **świadomość popełnianego czynu** —czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę koledze oraz jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości, itp.;
- **motywację sprawcy** —należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie.

Celem sankcji wobec sprawcy jest przede wszystkim: zatrzymanie jego działań i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ofierze oraz zmiana postawy sprawcy. Sankcje mają na celu także pokazanie społeczności szkolnej, że działania sprawcy nie będą tolerowane i że szkoła jest w stanie skutecznie zareagować w tego rodzaju sytuacji.

10. Pedagog rozmawia z ofiarą przemocy na temat tego, co się stało. Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy:

- należy zapewnić go, że dobrze zrobił, mówiąc o tym, co się stało.
- mówimy, że widzimy i rozumiemy, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało.
- informujemy go, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego.
- jesteśmy uważni na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.

11. Pomoc ofierze nie może kończyć się w momencie zakończenia procedury. W monitorować sytuację, „czuwać ” nad jej bezpieczeństwem, np. zwracać uwagę czy nie są podejmowane wobec niej dalsze działania przemocowe, obserwować, jak sobie radzi w grupie po ujawnionym incydencie cyberprzemocy.

12. Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien

zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.

13. Samo wystąpienie zjawiska cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania Policji i Sądu Rodzinnego – procedura powinna umożliwiać rozwiązanie sytuacji problemowej na poziomie pracy wychowawczej szkoły. Szkoła powinna powiadomić odpowiednie służby, gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje ze statutu i/lub regulaminu wobec ucznia) i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów (np. nie ma zmian postawy ucznia). Kontakt z Policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo (np. groźby karalne, świadome publikowanie nielegalnych treści rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich). Za zgłoszenie powinien odpowiadać dyrektor szkoły.

14. Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania dyrektor szkoły powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny, szczególnie jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka.

*Dyrektor szkoły
Anna Czarnowska*

03.06.2019